

کارت بافی

هنری به قدمت تاریخ نساجی

دکتر حسین یاوری

مهندس فاطمه عرفانی

www.ketab.ir

سرشناسه	:	یاوری، حسین ۱۳۲۵
عنوان و نام پدیدآور	:	کارت‌بافی هنری به قدمت تاریخ نساجی / حسین یاوری، فاطمه عرفانی.
مشخصات نشر	:	تهران: بیهق کتاب، ۱۳۹۴
مشخصات ظاهری	:	۸۸ ص
شابک	:	۹۷۸-۶۰۰-۵۰۴۱-۸۵-۹
فهرست‌نویسی	:	فیپا
موضوع	:	کارت‌بافی
شناسه افزوده	:	عرفانی، فاطمه
رده بندی کنگره	:	۱۳۹۴ ۲۵۲/۲۸۴۸ TT
رده بندی دیویی	:	۷۴۶ / ۱۴
شمار کتابشناسی ملی	:	۴۱۴۹۸۵۸

انتشارات بیهق کتاب

کارت‌بافی هنری به قدمت تاریخ نساجی

ناشر: انتشارات بیهق کتاب

مؤلفین: دکتر حسین یاوری - فاطمه عرفانی

چاپخانه: سیمرغ

صحافی: تلاش

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۵

قیمت: ۱۰۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۰۴۱-۸۵-۹

انتشارات: تهران - خیابان ۱۲ فروردین - پلاک ۲۹۴ طبقه اول واحد ۵

تلفن: ۱۲-۶۶۹۶۹۱۱ - ۹-۶۶۴۹۹۹۲۸

Web: beyhaghpublishing.com

پیشگفتار

هر چند که "کارت بافی" هنری است به قدمت تاریخ نساجی، معذک این هنر آن چنان که باید و شاید شناخته شده نیست و علیرغم نقش مهمی که می‌تواند در ایجاد اشتغال مولد (اصلی - جنبی) داشته باشد مورد استقبال قرار نگرفته است.

کارت بافی، هنری است که برای پرداختن به آن نیازی به کارگاه ندارد، ابزار و وسایل ساده و کم‌خرجی را می‌طلبد، مواد اولیه‌ی آن در دسترس است و از رهگذر آن و در صورتی که بشتکار، ذوق و خلاقیتی در وارد بافنده باشد، می‌توان به تولیداتی زیبا، متنوع و کاربردی و در عین حال با ارزش افزوده‌ی بالا دست یافت. جای بسی مسرت است که کشور عزیزمان از زمان‌های دور یکی از مراکز کارت بافی دنیا بوده و است و افزون بر آن چه که در فوق به آن اشاره شده پیشینه و قدمتی کهن را هم باید از مزایای آن دانست و بشمرد.

اندیشه‌ی به نوشته در این کتابی مختصر و مفید، آن هم با محتوای آموزشی که بتواند در عمل افزون بر جنبه‌های نظری، عملاً هم قابل استفاده و استناد و یادگیری برای روی آوردن به این هنر کاربردی یعنی نواربافی یا کارت بافی باشد به دست سرکار خانم مهندس فاطمه عرفانی - دانشجوی سالهای دور، همکار سالهای نه چندان دور و همسر و هم‌هنگ امروزی برای تدوین چنین کتابی - به فعل درآمد تا دوستان کتاب‌های هنری باز هم شاهد اثرش در این مقوله باشند.

امید که مؤثر و مفید واقع شود. از همت والای عزیزان انتشارات بیهق کتاب برای چاپ این مجموعه قدردانی می‌کنم.

حسین یآوری

رمستان ۱۳۹۴

«هر کس حرفه‌ای (و کلامی) به من آموخت، مرا بنده خود ساخته است.»

مولای متقیان، امیرمؤمنان، حضرت علی (ع)

مقدمه

«نوار بافی»، یا کارت بافی هنری است بسیار قدیمی که از زمان‌های دور در میان اکثر ملت‌هایی که پیشینه‌ی فرهنگی دارند (مانند مصر، سوریه، یونان، ایران و ...) رواج داشته و از آن جا که در قدیم روبان، تور و نظایر آن وجود نداشته است لذا برای تزیین لباس، دور یقه، لبه‌ی دامن، کمربند، بند قنداق بچه، نوار لبه‌ی کلاه، بند زین اسب و شتر و بسیاری مصارف دیگر از نوارهای دستبافت استفاده کرده‌اند. متأسفانه امروزه به دلیل وفور و ارزانی انواع روبان و تورها و سهولت دسترسی به آنها، این هنر در معرض منسوخ شدن قرار دارد.

این نوارهای دستبافت که در بسیاری از کشورهای قدیمی دنیا و در اکثر استان‌های کشورمان نیز دیده شده است با نام‌های مختلفی از قبیل مداخله بافی (استان خراسان)، و ریس بافی (استان ایلام)، پن بافی (استان قزوین) و ... نامیده شد. با گذشتن نسل‌های الوان از سوراخ‌های (چشمک‌های) کارت-های مربع شکل از جنس پوست حیوانات، و یا چوب که دارای چهار چشمک است، بافته شده و نیازهای مردم را برطرف ساخته و مورد مصرف قرار می‌گرفته است.

امروزه می‌توانیم به منظور جلوگیری از منسوخ شدن این «هنر-صنعت» قدیمی، کاربردی و در عین حال زیبا موارد مصرف جدیدتری را برای آن یافته و مورد استفاده قرار دهیم، به طور مثال: بند ساعت، بند عینک، مچ‌بند، کمربند، لبه‌ی رومیزی، دستمال سفره، سوزن‌های لباس‌ها، تزیین مانتو، آویز مدال قهرمانان، نوار نشانه‌ی قرآن، کتاب‌های مورد مطالعه‌ی مستمر چون «خط سبز» و ... همچنین با تلفیق چرم و نوار دستبافت می‌توان برای تهیه‌ی انواع زیبایی از کمربند، کیف، دیگر موارد تکمیلی و تلفیقی از آن استفاده کرد. گفتنی است آموزش و انتقال فنون و تجربیات در این هنر، آسان بوده و از آن جا که نیاز به کارگاه هم می‌تواند نداشته باشد و هزینه‌ی مواد اولیه و ابزار کار هم اندک است، افراد علاقمند به ویژه خانم‌ها در ایام فراغت به راحتی و در محل سکونت خود نیز می‌توانند به آن بپردازند و از این رهگذر هم نیازهای خود و خانواده را تأمین کنند و هم آن که با تولید بیشتر درآمدزایی هم داشته باشند.

فهرست

۹.....	پیشگفتار
۱۰.....	مقدمه
۱۳.....	فصل اول: نگاهی به تاریخچه‌ی نوار بافی
۱۹.....	فصل دوم: مختصری در مورد بافت پارچه
۲۳.....	فصل سوم: اجزاء هنر کارت بافی
۲۷.....	فصل چهارم: وسایل مورد نیاز
۳۳.....	فصل پنجم: چگونه شروع به کار
۴۵.....	فصل ششم: تکنیک‌های مختلف کارت بافی
۵۹.....	فصل هفتم: بافت حروف و اشکال
۶۵.....	فصل هشتم: چله کشی مترازهای زیاد
۷۱.....	فصل نهم: کارت‌های متفاوت
۷۵.....	فصل دهم: پایان کار
۸۳.....	تصاویر رنگی